

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ભારત સંઘ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કમલા દેવી

૨૨/૦૭/૨૦૦૫

[શ્રીમતી રૂમા પાલ અને ડૉ. એ.આર. લક્ષ્મણન, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સર્વિસ લૉ:

પેન્શન કટ-ઓફ તારીખ - રેલ્વે - બિન-વૈધાનિક કેન્ટીન કર્મચારીઓ
- તેમને તે રીતે વર્ગીકૃત કરતી કટ-ઓફ તારીખ - જેઓ ૧/૧૦/૧૯૯૧ પછી
નિવૃત્ત થયા તેમને પેન્શનની મંજૂરી - સુપ્રિમ કોર્ટ દ્વારા ૧૦/૦૮/૧૯૯૩ના
રોજ પસાર કરાયેલા આદેશ દ્વારા - ૧/૧૦/૧૯૯૧ પહેલા નિવૃત્ત થયેલ
કર્મચારી પેન્શનનો દાવો કરે છે - ઠરાવ્યું કે, જ્યાં સુધી બિન-વૈધાનિક કેન્ટીન

કર્મચારીઓના વર્ગીકરણની કટ-ઓફ તારીખનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેને ૧૦/૦૮/૧૯૯૩ના આદેશ દ્વારા પૂર્ણ થયેલ માનવું જોઈએ - સંબંધિત કર્મચારીઓ માટે તેમાં ફેરફાર માંગવો તે યોગ્ય નહોતો.

એમ.એમ.આર. ખાન અને અન્ય વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્ય, [૧૯૯૦] સપ્લી. એસસીસી ૧૯૧, નો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે.

દીવાની અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: દીવાની અપીલ નં. ૪૫૦૨/૨૦૦૫.

દિલ્હી હાઇકોર્ટના ૦૩/૦૮/૨૦૦૪ના રોજ ડબલ્યુ.પી. (સી) નં. ૧૨૯૦૩/૨૦૦૪ માં આપેલા ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે હરીશ ચંદ્ર, કુમારી પરીના સ્વરૂપ, પ્રવીણ સ્વરૂપ, અમિત સિંહ અને તેમની સાથે વી.કે. વર્મા.

પ્રતિવાદી માટે શ્રીમતી રેખા પક્ષી.

કોર્ટનો નીચે મુજબનો આદેશ આપવામાં આવ્યો:

આદેશ

લીવ મંજૂર કરવામાં આવી.

પ્રતિવાદીના પતિ કેન્ટીન કર્મચારી હતા. તેમની નિમણૂક ૧લી ડિસેમ્બર ૧૯૭૯ના રોજ કરવામાં આવી હતી. ૧૨/૦૭/૧૯૮૦ના રોજ તેઓ તબીબી કારણોસર નિવૃત્ત થયા હતા. દરમિયાન, સરકારે ૧૧/૧૨/૧૯૭૯ના રોજ એક જાહેરનામું બહાર પાડ્યું હતું, જેના દ્વારા ૦૧/૧૦/૧૯૭૯ થી ભારત સરકાર દ્વારા વિભાગીય રીતે ચલાવવામાં આવતી કેન્ટીન અને ટિફિન રૂમની તમામ જગ્યાઓને સિવિલ પોસ્ટ તરીકે ગણવામાં આવશે. ૧૧/૧૨/૧૯૭૯ના જાહેરનામા દ્વારા તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે તમામ વર્તમાન અને ભવિષ્યના જગ્યાના ધારકો કેન્દ્ર સરકાર હેઠળ સિવિલ પોસ્ટના ધારકો તરીકે લાયક ઠરશે અને તેમની સેવાઓની શરતોને સંચાલિત કરતા જરૂરી નિયમો ભારતના બંધારણના આર્ટિકલ ૩૦૮ ના પ્રોવિઝો હેઠળ ૧લી ઓક્ટોબર, ૧૯૭૯ થી પૂર્વવ્યાપી અસરથી ઘડવામાં આવશે.

ત્યારબાદ કેન્ટીનના કામદારોએ રેલ્વે કર્મચારીઓ સાથે સમાનતા સહિતના તેમના અધિકારોની અમલવારી માટે આ કોર્ટ સમક્ષ આર્ટિકલ ૩૨ હેઠળ કાર્યવાહી કરી હતી. ત્રણ પ્રકારની કેન્ટીનના કર્મચારીઓ દાવેદાર હતા: (i) વૈધાનિક કેન્ટીન, (ii) બિન-વૈધાનિક માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીન, અને (iii) બિન-વૈધાનિક બિન-માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીન.

તમામ કેન્ટીન કર્મચારીઓને રેલ્વે કર્મચારીઓ તરીકે ગણવા જોઈએ અને શું રેલ્વે કર્મચારીઓને મળતી તમામ સેવા શરતો તેમને પણ મળવી જોઈએ, તે મુદ્દો આ કોર્ટ દ્વારા એમ.એમ.આર. ખાન અને અન્ય વિરુદ્ધ ભારત સંઘ અને અન્ય ના કેસમાં [૧૯૯૦] સપ્લી. એસસીસી ૧૯૧ માં નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે રેલ્વે વહીવટીતંત્ર અને કેન્ટીન કર્મચારીઓ વચ્ચે શરૂઆતથી જ માલિક અને કર્મચારીનો સંબંધ સ્થાપિત થયેલો છે અને તે વાતને નકારી શકાય નહીં કે ફેક્ટરી એક્ટના હેતુઓ માટે, વૈધાનિક કેન્ટીનના કર્મચારીઓ રેલ્વેના કર્મચારીઓ હતા. નોંધવામાં આવ્યું હતું કે રેલ્વે બોર્ડ પહેલેથી જ તમામ વૈધાનિક અને અગિયાર દૈનિક ધોરણે કામ કરતા બિન-વૈધાનિક માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીનના કર્મચારીઓને ૨૭ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૦ થી રેલ્વે કર્મચારીઓ તરીકે ગણ્યા હતા. જોકે, કોર્ટે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે અન્ય બિન-વૈધાનિક માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીનના કર્મચારીઓને ૧લી એપ્રિલ, ૧૯૯૦ થી રેલ્વે કર્મચારીઓ તરીકે ગણવામાં આવશે, અને તેમને તે તારીખથી આવા રેલ્વે કર્મચારીઓ તરીકેના તમામ લાભો, તેમને લાગુ પડતા સંબંધિત નિયમો અને આદેશો હેઠળ નિર્ધારિત સેવા શરતો મુજબ આપવામાં આવશે. બિન-વૈધાનિક બિન-માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીન કર્મચારીઓનો દાવો નકારવામાં આવ્યો હતો.

પ્રતિવાદીના પતિએ બિન-વૈધાનિક માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીનના અન્ય કર્મચારીઓ સાથે મળીને રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેમાં એમ.એમ.આર.

ખાન ના કેસમાં વિચારવામાં આવેલી અને મંજૂર કરવામાં આવેલી રાહતો જેવી જ રાહતો માંગવામાં આવી હતી. કોર્ટે ૧૧/૧૦/૧૯૯૧ ના રોજ નીચેના આદેશ દ્વારા રિટ પિટિશનનો નિકાલ કર્યો હતો:

"અમારા મતે આ કેસોમાં અમારી સમક્ષ રહેલી હકીકતો રિપોર્ટેડ કેસના ચુકાદાને લાગુ પડે છે. તે દષ્ટિકોણથી, અમે જણાવેલા કારણોસર રિટ પિટિશન સ્વીકારીએ છીએ અને નીચે મુજબ અરજદારોને લાભ આપવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

૨૬/૦૯/૧૯૮૩ ના વચગાળાના આદેશ દ્વારા અમુક રાહતો આપવામાં આવી હતી. અગાઉ આપવામાં આવેલી રાહતોના સંદર્ભમાં, આ આદેશ તે તારીખથી અમલી ગણાશે. જો કોઈ વધારાના લાભો મળવાપાત્ર હોય, તો તે ૦૧/૧૦/૧૯૯૧ થી મળવાપાત્ર રહેશે.

પેન્શનની ગણતરીના હેતુ માટે વચગાળાના આદેશની તારીખથી સેવા ગણવામાં આવશે."

અગાઉ ઉલ્લેખિત આદેશમાં સંદર્ભિત ૨૨/૦૯/૧૯૮૩ ના વચગાળાના આદેશ દ્વારા, એવી સૂચના આપવામાં આવી હતી કે રિટ પિટિશનની સુનાવણી અને નિકાલ બાકી રહે ત્યાં સુધી, જેમાં પ્રતિવાદીના પતિ પક્ષકાર હતા, તમામ બિન-વૈધાનિક માન્યતા પ્રાપ્ત કેન્ટીનના કર્મચારીઓને તે જ દરે અને તે જ ધોરણે ચૂકવણી કરવામાં આવશે જેના પર વૈધાનિક કેન્ટીનના કર્મચારીઓને ચૂકવણી કરવામાં આવતી હતી.

૧૧/૧૦/૧૯૯૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા આદેશની સ્પષ્ટતા માટે ભારત સંઘની અરજી પર, ૧૦ ઓગસ્ટ ૧૯૯૩ ના રોજ આ કોર્ટે નીચે મુજબનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"ભારત સંઘ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડિશનલ સોલિસિટર જનરલે જણાવ્યું છે કે ૦૧/૧૦/૧૯૯૧ પછી નિવૃત્ત થયેલા તમામ લોકોને પેન્શન આપવામાં આવશે. જોકે, પેન્શનની ગણતરીના હેતુ માટે ૨૬/૦૯/૧૯૮૩ થી તેમની સેવાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે. જે લોકોની સેવા નિર્ધારિત સમયગાળા કરતા ઓછી હોય, તે કિસ્સામાં ૨૬/૦૯/૧૯૮૩ પહેલાંની તેમની સેવાને ઘટાડાની હદ સુધી ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે. આ સ્પષ્ટતાઓ પર અમને લાગે છે કે આ બાબતમાં હવે કંઈ બાકી રહેતું નથી. આથી તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે."

સ્વીકૃત રીતે, પ્રતિવાદીના પતિ ૧૧/૧૦/૧૯૯૧ પહેલા નિવૃત્ત થયા હતા. વાસ્તવમાં, ૨૮/૦૩/૧૯૯૧ ના રોજ તેમનું અવસાન થયું હતું. ૧૯૯૪ માં, ફેડરેશન ઓફ ઓલ ઇન્ડિયા સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ કેન્ટીન એમ્પ્લોઈઝ એસોસિએશને બીજી રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી, જેમાં એવું જણાય છે કે અરજદારોએ ૧૦/૦૮/૧૯૯૩ ના આદેશ દ્વારા નક્કી કરાયેલી કટ-ઓફ તારીખમાં ફેરફાર માંગ્યો હતો. રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી હતી, પરંતુ આ કોર્ટે કહ્યું હતું કે બરતરફીથી ફેડરેશનને હાઇકોર્ટ અથવા સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ પાસે જવાથી રોકશે નહીં, જેની પાસે અધિકારક્ષેત્ર હોય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, ૧૦ ઓગસ્ટ ૧૯૯૩ ના આદેશમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવ્યો ન હતો.

આ આદેશમાંથી સંકેત લઈને, કેન્ટીન કામદારોએ સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કટ-ઓફ તારીખનો મુદ્દો ફરીથી ખોલવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. પ્રતિવાદીના પતિએ સેન્ટ્રલ એડમિનિસ્ટ્રેટિવ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સ્વતંત્ર અરજી કરી હતી. ટ્રિબ્યુનલે ભારત સંઘને નિર્દેશ આપ્યો હતો કે અરજદારોને સરકારી કર્મચારીઓ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યા તે પહેલાના સમગ્ર સેવાગાળાના લાભ પેન્શનરી લાભો માટે ગણવામાં આવે. પ્રતિવાદીના પતિએ એવી દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે ટ્રિબ્યુનલના આદેશના લાભો તેવા

વ્યક્તિઓને પણ મળવા જોઈએ જેઓ કટ-ઓફ તારીખ પહેલાં એટલે કે ૧૧/૧૦/૧૯૯૧ પહેલા નિવૃત્ત થયા હતા. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. ભારત સંઘે રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી. રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી હતી. આ આદેશને પડકારીને અપીલકર્તાઓએ આ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો છે.

અમારા મતે, જ્યાં સુધી બિન-વૈધાનિક કેન્ટીન કર્મચારીઓના વર્ગીકરણની કટ-ઓફ તારીખનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી તેને આ કોર્ટ દ્વારા ૧૦/૦૮/૧૯૯૩ ના રોજ પસાર કરાયેલા આદેશ દ્વારા પૂર્ણ થયેલ માનવું જોઈએ. પ્રતિવાદી માટે ટ્રિબ્યુનલ કે હાઈકોર્ટ સમક્ષ તેમાં ફેરફાર માંગવો તે યોગ્ય નહોતું. ૧૦/૦૮/૧૯૯૩ ના આદેશને અંતિમતા પ્રાપ્ત થઈ છે અને આદેશની ભાષા અંગે કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં. પ્રતિવાદી આ મુદ્દો ફરીથી ખોલી શકે નહીં. આ દૃષ્ટિકોણથી, નીચેની અદાલતોના નિર્ણયો બાજુ પર રાખવામાં આવ્યા છે અને અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી છે. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આ નિર્ણય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ૦૩/૧૨/૧૯૯૯ ના ફેડરેશનની અરજી પર જે કાર્યવાહી બાકી છે, તેને કોઈપણ રીતે અસર કરશે નહીં.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====